

**“СУДАҒЫ
ҚАУІПСІЗДІК”**

**“БЕЗОПАСНОСТЬ
НА
ВОДЕ”**

*Комплект плакатов по
гражданской защите*

№7

СУДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК БОЙЫНША НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕР

№1

НОРМАТИВНЫЕ ПРАВОВЫЕ АКТЫ ПО БЕЗОПАСНОСТИ НА ВОДЕ

“Қазақстан Республикасының СУ КОДЕКСІ”

(2003 жылғы 9 шілдедегі № 481; 2004 жылғы 20 желтоқсандағы өзгерістерімен № 13-III)

3-бап, 2-т, 7-тармақша. Халықты және шаруашылықпен айналысатын объектілерді су шаруашылығы құрылыстарындағы төтенше жағдайлардан және олардан туындаған салдарларынан қорғау

Қазақстан Республикасының “Азаматтық қорғау туралы” Заңы (2014 жылғы 11 сәуірдегі № 188-V ҚРЗ)

3-тарау, 70-4 т. Уәкілетті орган су айдындарындағы қауіпсіздік ережесін бекітеді.

4-бөлім, 8-тарау, 42-бап, 2-тармақша. Теңіздердің және ірі су айдындары деңгейлерінің өзгеруіне, қоршаған ортаның жағдайына бақылау ұйымдастыру, жағалаудағы аймақтардағы желдің көтерілу құбылыстары туралы халықты және ұйымдардың жұмысшыларын хабарлау.

“Су айдындарындағы қауіпсіздік ережесі” (ҚР Ішкі істер Министрінің 2015 жылғы 19 қаңтардағы № 34 бұйрығы)

1-бөлім. Жалпы ережелер, 2-т, 4-тармақша. Қазақстан Республикасының Су кодексіне сәйкес, жергілікті атқарушы органдар қай жерге түсуге, ауыз суы мен тұрмысқа қажетті суды, мал суаратын, пайдаланатын, көлемі шағын кемелер мен басқа да құралдармен саяхат жасауға тиым жасалатын орындарды анықтайды

“Облыстар (қалалар) акваторияларының типтік паспорты” (2011 ж. 24 наурыздағы № 103 бұйрығы)

Паспорт келесі тапсырмаларды:

- су айдындары мен су объектілеріндегі ТЖ тәуекелдері дәрежесі көрсеткіштерін анықтау;
- су айдындары мен су объектілеріндегі ТЖ болуы ықтимал салдарларын бағалау;
- халықты қорғау бойынша басқа да тапсырмалар және т.б. шешу үшін әзірленген.

“ВОДНЫЙ КОДЕКС Республики Казахстан”

(от 9 июля 2003 года, № 481; с изменениями от 20 декабря 2004 года № 13-III)

Статья 3, п.2, п/п 7 Защита населения и объектов хозяйствования от чрезвычайных ситуаций на водохозяйственных сооружениях и последствий вызванных ими.

Закон Республики Казахстан “О гражданской защите” от 11 апреля 2014 года № 188-V ЗРК

Глава 3, п.70-4 Уполномоченный орган утверждает правила безопасности на водоёмах.

Раздел 4, гл. 8, ст. 42, п/п 2 Организация мониторинга изменения уровня морей и крупных водоёмов, состояния окружающей среды, оповещения населения и работников организаций о нагонных явлениях в прибрежной зоне.

“Правила безопасности на водоёмах”

Приказ Министра внутренних дел РК от 19 января 2015 года № 34

Раздел 1. Общие положения, п.2, п/п.4 Местные исполнительные органы в соответствии с Водным кодексом Республики Казахстан определяют места, где запрещены купание, забор воды для питьевых и бытовых нужд, водопой скота, пользование, катание на маломерных судах и других плавучих средствах.

“Типовой паспорт акваторий области (города)”

(Приказ № 103 от 24 марта 2011 г.)

Паспорт разработан для решения задач:

- определения показателей степени риска ЧС на водоёмах и водных объектах;
- оценки возможных последствий ЧС на водоёмах и водных объектах;
- иных задач по защите населения и т.д..

СУ АЙДЫНДАРЫН ПАЙДАЛАНУ КЕЗІНДЕ ҚАУПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ТӘРТІБІ (“Су айдындарындағы қауіпсіздік ережесі” ҚР ПМ-нің 19.01.2015 ж. №34 бұйрығы)

№2

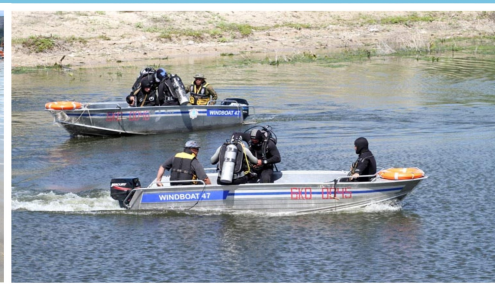
ПОРЯДОК ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИ ПОЛЬЗОВАНИИ ВОДОЁМАМИ (“Правила безопасности на водоёмах” Пр. МВД РК от 19.01.2015 г. №34)

Су айдындарында қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін ҚР ПМ және жергілікті атқарушы органдар келесідей:

- су айдындарында ТЖ алдын алуға бағытталған профилактикалық жұмыстарды ұйымдастыру;
- қаладағы жағажайларда медициналық көмек көрсету пункттерін ұйымдастыру;
- қаладағы жағажайларда суға түсу шекарасын, қоршау белгілерін белгілеу;
- шомылу үшін қауіпсіз орындарды айқындау мен жабдықтау және жағажай акваториясының түбін қарау сияқты шараларды қабылдайды.

Для обеспечения безопасности на водоёмах, МВД РК и местными исполнительными органами принимаются следующие меры:

- проведение профилактической работы, направленной на предупреждение ЧС на водоёмах;
- организация на городских пляжах пунктов медицинской помощи;
- установление на пляжах границ заплыва, знаков ограждений;
- определение и оборудование безопасных мест для купания, и обследование дна акваторий пляжа.

Су айдындарында дем алу орындарында:

- су мен ауа температурасы, жел бағытының күші және ағын жылдамдығы көрсетілген тақташа;
- құқық қорғау органдарының, құтқару қызметтері мен ең жақын орналасқан суда құтқару станциясының телефон нөмірлері мен мекен-жайлары;
- ең үлкен тереңдіктер және қауіпті жерлер көрсетілген аумақтар мен акваториялардың сызған нұсқалық бейнесі орналастырылады.

В местах отдыха размещаются стенды с:

- табличками с указанием температуры воды и воздуха, направления силы ветра и скорости течения;
- номерами телефонов и адресов правоохранительных органов, спасательных служб и ближайшей водно-спасательной станции;
- схематическим изображением территории и акватории с указанием наибольших глубин, и опасных мест.

Су айдындарында дем алу орындарында болғанда:

- мас күйінде немесе есірткіге масайған күйде суға түсуге және шомылуға;
- қайықтардан, катерлерден, өткелдерден, сондай-ақ осы мақсатқа арналмаған құрылыстардан суға секіруге;
- тексерілмеген, жабдықталмаған жерлерде суға сүнгуге;
- жүзу шегін білдіретін қалтқы белгілерден асуға;
- су айдындарын ластауға және қоқыс тастауға;
- жалған дабыл беріп айғайлауға тиым салынады.

В местах отдыха запрещается:

- входить в воду и купаться в состоянии алкогольного, и наркотического опьянения;
- прыгать в воду с лодок, причалов, а также сооружений, не приспособленных для этих целей;
- заплывать за буйки, обозначающие границы заплыва;
- нырять в непроверенных и необорудованных местах;
- загрязнять и засорять водоёмы;
- подавать крики ложной тревоги.

БАЛАЛАРДЫҢ СУ АЙДЫНДАРЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ТӘРТІБІ

(“Су айдындарындағы қауіпсіздік ережесі” ҚР ПМ 19.01.2015 ж. №34 бұйрығы)

№3

ПОРЯДОК ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ДЕТЕЙ НА ВОДОЁМАХ

(“Правила безопасности на водоёмах” Пр. МВД РК от 19.01.2015 г. №34)

Демалыс орындарында мыналарға міндетті:

- шомылып жүрген балаларға кезекші нұсқаушылар (жаттықтырушылар) және медициналық қызметкерлер үзіліссіз бақылау жүргізеді;
- балалар шомылған кезде жағажайдың бүкіл аумағында қайықпен және катерлермен жүзуге, ойындар мен спорттық іс-шараларды өткізуге жол берілмейді;
- суға шомылу маусымы кезеңінде аумақтық бөлімшелердің құтқарушылары балаларды жүзуге үйрету үшін қалалық жағажайларда қауіпсіз оқу орындарын жабдықтайды;
- су объектілерінде орналасқан балалар мекемелері құтқару бекеттерімен жабдыкталады және жарақталады.

В местах отдыха обязательно:

- за купающимися детьми ведется непрерывное наблюдение дежурными инструкторами (тренерами) и медицинскими работниками;
- во время купания детей на всей территории пляжа не допускаются катание на лодках и катерах, проведение игр и спортивных мероприятий;
- в период купального сезона спасателями территориального подразделения на городских пляжах оборудуются безопасные учебные места для проведения занятий по обучению детей плаванию;
- детские учреждения, расположенные у водных объектов, оборудуются и оснащаются спасательными постами.

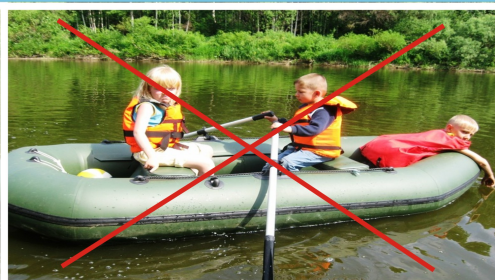

Балалардың дем алу орындарындағы қауіпсіздігі үшін:

- шомылуға және балаларды жүзуге үйретуге жабдықталған балаларға арналған жағажай құрылады;
- балалардың су айдындарының маңында болуына ересектермен бірге болған кезде рұқсат етіледі;
- балалардың шомылуына арналған жерлер жағалау бойындағы акватория шегі көрсетілген жасыл рамкада суда тұрған екі баланың бейнесі бар белгілермен белгіленеді;
- балалардың шомылуына арналған учаскелер бір-бірінен 3 метрден аспайтын арақашықтықта түбіне қағылып, сақиналармен бекітілген қалтқылар желісімен белгіленеді.

Для безопасности детей в местах отдыха:

- создаются детские пляжи, оборудованные участками для купания и обучения плаванию детей;
- нахождение детей вблизи водоёмов допускается при сопровождении взрослых;
- места, отведенные для купания детей, обозначаются знаками с изображением в зеленой рамке двух стоящих в воде детей с указанием границ акваторий вдоль берега;
- участки для купания детей обносятся линией поплавок, закрепленных на кольцах, вбитых в дно на расстоянии не более 3 метров друг от друга.

Балаларды шағын көлемді кемелерде серуендету кезінде:

- кемені белгіленген нормадан артық жүктеуге;
- 7 жасқа дейінгі балалардың серуендеуіне;
- кемеден суға секіруге;
- жеке құтқару құралдарынсыз серуендеуге;
- шомылуға бөлінген акваторияға кіруге, сондай-ақ кеме жүретін жағдай белгілеріне жақындауға, оларға кемені арқандап байлауға және кеме жүретін жолда тоқтауға рұқсат етілмейді.

При катании детей на маломерных судах не допускается:

- перегружать судно сверх установленной нормы;
- катание детей в возрасте до 7 лет;
- совершать прыжки в воду с судна;
- кататься без индивидуальных спасательных средств;
- заходить на акваторию, отведенную для купания, а также подходить к знакам судоходной обстановки, швартоваться к ним и останавливаться на судовом ходу.

Еске сақтаңыз:

- тек қана ресми тіркелген қолайландырылған дем алыс жағдайларында, санитарлық нормалар және басқа ҚР нормативтік-құқықтық актілерін орындау қамтамасыз етілген, адам үшін зиянсыз және қауіпсіз жағажайларда суға түсуге болады;
- құтқару постының бағанасына 70*100 см немесе 50*70 см сары жалау көтерілсе, суға түсуге рұқсат дегенді білдіреді, ал диаметрі 1 метр қара шар ілінсе – суға түсуге тиым салынады.

Помните:

- купаться безопасно только на благоустроенных официально зарегистрированных пляжах, где обеспечивается выполнение санитарных норм и иных нормативных правовых актов РК по обеспечению безопасных и безвредных для человека условий отдыха;
- поднятый на матче спасательного поста желтый флаг 70*100 см или 50*70 см, означает купание разрешено, а черный шар диаметром 1 метр - купание запрещено.

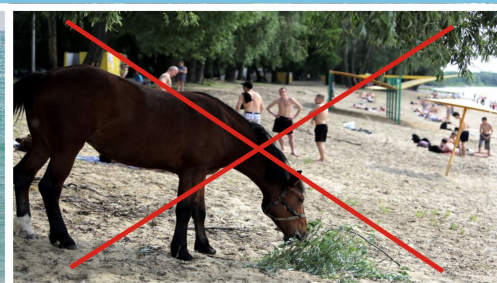

Ұсынымдалмайды:

- күнге қыздырылғаннан кейін бірден суға түсу;
- күн астында ұзақ болу - күннің өтуіне және күннің күйдіруіне апаруы ықтимал;
- суда ұзақ уақыт болу және жұмыс істейтін бұлшық еттерді шаршату - бұл дене мүшелерін құрыстырып тырыстыруы мүмкін.

Не рекомендуется:

- после приёма солнечной ванны сразу бросаться в воду;
- долгое пребывание на солнце, может привести к солнечному удару и солнечным ожогам кожи;
- длительное пребывание в воде и переутомление работающих мышц, это может привести к появлению судорог.

Жағажайда және дем алу орындарында:

- үрленген матраспен жағадан алыс жүзіп кетуге;
- өзімен бірге итті және басқа хайуандарды алып жүруге;
- дауылды күні суға түсуге;
- тақтайлармен, бөренелермен, ескірген ағашпен, автомобиль камераларымен және басқа құралдармен (заттармен) жүзуге тиым салынады.

На пляжах и в местах отдыха запрещается:

- заплывать далеко от берега на надувных матрасах;
- приводить с собой собак и других животных;
- купаться в штормовую погоду;
- плавать на досках, брёвнах, лежаках, автомобильных камерах и иных средствах (предметах).

ҚЫС МАУСЫМДАРЫНДА СУ АЙДЫНДАРЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК

(“Су айдындарындағы қауіпсіздік ережесі” ҚР ПІМ 19.01.2015 ж. №34 бұйрығы)

№5

БЕЗОПАСНОСТЬ НА ВОДОЁМАХ В ЗИМНИЙ ПЕРИОД

(“Правила безопасности на водоёмах” Пр. МВД РК от 19.01.2015 г. №34)

Өткелдер мына жағдайда жабдықталады және орнатылады:

- өткел автокөлік құралдары үшін мұздың қалыңдығы кемінде 25-30 сантиметр болғанда және жаяу жүргіншілер үшін кемінде 10 сантиметр болғанда жабдықталады;
- өткелдерден түсетін жерлерде екі жақтан да арнайы қалқандарда арнайы қысқы құрал-жабдықтар (ілгектер, сатылар, құтқару шенберлері, бөренелер) қойылады;
- өткелдерге кіреберістерде өткелдің атауы, жұмыс уақыты және оны құру мен ұстауға жауаптылардың деректері көрсетілген маңдайшалар орнатылады;
- өткелдерде балықты қәсіпшілік аулауға арналған ау салуға және балық аулау үшін шұңқыршалар тесуге жол берілмейді.

Переправы оборудуются и устанавливаются:

- для автотранспортных средств при толщине льда не менее 25-30 сантиметров и для пешеходов не менее 10 сантиметров;
- на спусках с обеих сторон выставляются на специальных щитах специальный зимний инвентарь (багры, лестница, спасательные круги, брёвна);
- на подъездах устанавливаются вывески с названием переправы, времени работы, данные ответственного за ее устройство и содержание;
- не допускается устанавливать сети для промыслового лова рыбы и пробивать лунки для рыбной ловли.

Қатып жатқан су айдынынан өту үшін:

- мұз қатқан су айдынынан өту үшін арнаулы мұз өткелдері (жаяу жүргіншілерге және автокөлік жолы) жабдықталады;
- қыстың басында және соңында мұздың үстіндегі өткелдің ашылу және жабылу уақытын, сондай-ақ оның тәулік бойғы жұмыс режимін жергілікті атқарушы органдар белгілейді;
- күн сайын аумақтық бөлімшелер өткел орындарында мұздың қалыңдығын өлшеуді жүргізеді;
- өткелге бөлінген орындар 25-30 метр қашықтықта орналасқан белгілермен белгіленеді.

Для перехода замерзшего водоёма:

- оборудуются специальные ледовые (пешеходные и автогужевые) переправы;
- устанавливаются местными исполнительными органами время открытия и закрытия переправы по льду в начале и конце зимы, а также режим ее работы в течение суток;
- производится ежедневно территориальными подразделениями замер толщины льда в местах переправ;
- обозначаются вехами места, отведенные для переправы, расположенными на расстоянии 25-30 метров.

Мұз үстінде болғанда:

- жүқа және бекімеген мұз үстіне шығуға;
- мұздың жекелеген учаскелерінде топпен жиналуға;
- мұздағы жырмаларға, жарықтарға, ойықтарға жақындауға;
- автомобильдермен өткелдерден тыс жерлерге шығуға;
- шектелген алаңда екеуден артық шұңқырша оюға;
- от жағуға рұқсат етілмейді.

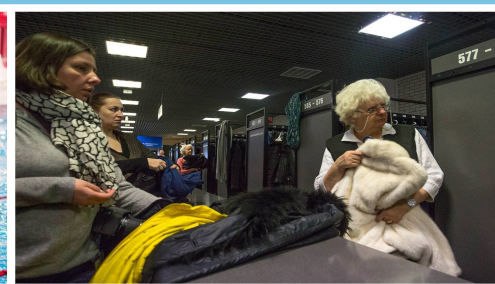
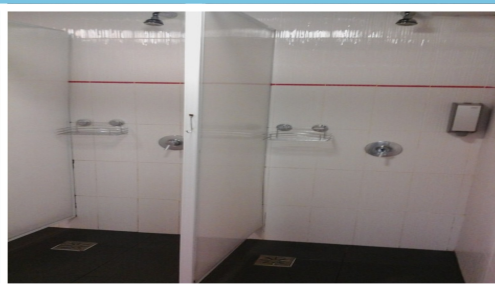
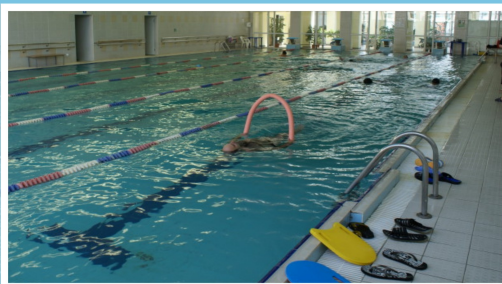
При нахождении на льду не допускается:

- выходить на тонкие и неокрепшие участки льда;
- собираться группами на отдельных участках льда;
- приближаться к промоинам, трещинам, прорубям во льду;
- выезжать на автомобилях за пределы переправ;
- пробивать более двух лунок на ограниченной площади;
- разводить огонь.

Бассейннің қауіпті факторлары болып табылатындар:

- **физикалық** (үстінгі жағының тайғанақтығы, ернеулерінің өткірлігі және ванна кемерінің үстінгі жағының және жағасының үшкірлігі, шулы болуы, электржабдықтары (кептіргіштер, фендер және т.б.), себезгі (душ) суының ыстықтығы, судың және ауа температурасының төмендеуі, тұншығып су жұтып қою ықтималдығы);
- **химиялық** (суда және ауада әр түрлі химиялық заттар қоспасының көптігі).

Сабақ басталар алдында айналысушы міндетті:

- бассейнге арналған арнайы аяқ киімді (сүйретпелерді, сланцтарды) ауыстырып киюлері тиіс.
- сырт киімдерін киім ілгішке тапсыруы, күнделікті киім-кешектерін шешінетін орынға шешіп қоюы қажет;
- бассейн ваннасына барар алдында жуынатын жерге кіріп себезгі астында ыстық сумен жуынуы тиіс;
- бассейн ваннасына тек қана тренердің қатысуымен рұқсат етіледі.

Айналысушыға тиым салынады:

- тренердің рұқсатынсыз кез-келген әрекетті жасауға;
- бақытсыз жағдайлардан және жарақат алудан қашу үшін бір-бірінің қолынан, аяғынан басынан және басқа дене мүшесінен ұстауға;
- бірін-бірі «батыруға», жүзуге арналған телпекті шешуге;
- бассейн бөлмесінде, шешінетін жерде жүгіруге, суға бортықтардан және сатылардан секіруге, бөлетін жолдарда асылуға, бассейніндегі сатының астына сүңгуге;
- текшеден сүңгуге секіруге, тренердің рұқсатынсыз су астында жүзуге.

Опасными факторами в бассейне являются:

- **физические** (скользкие поверхности, острые кромки, сколы на поверхностях ванн и полах, шум, электрооборудования (сушилки, фены и т.п.), горячая вода в душевых, пониженные значения температуры воды и воздуха, возможность захлебнуться);
- **химические** (повышенная концентрация различных химических веществ в воде и воздухе).

Перед началом занятия, занимающиеся обязаны:

- переобуваться в специальную обувь для бассейна (шлёпанцы, сланцы);
- верхнюю одежду сдавать в гардероб, повседневную одежду снимать в помещении раздевалки;
- перед выходом в ванну бассейна вымыться в душевой под горячим душем;
- входить в помещение ванны бассейна только в присутствии тренера.

Занимающимся запрещается:

- выполнять любые действия без разрешения тренера;
- хватать друг друга за руки, ноги, голову и другие части тела во избежание несчастных случаев и травм;
- «топить» друг друга, снимать шапочку для плавания;
- бегать в помещении бассейна, в раздевалках, прыгать в воду с бортиков и лестниц;
- висеть на разделительных дорожках, подныривать под лестницы в бассейне.

Құтқару үшін мыналарды білу қажет:

- суға батушыға көмек көрсету үшін, жақсы жүзе және сүңгі білу, құтқару тәсілдерін білуі және дұрыс қолдануы, қармауынан босатылып және зардап шегушіні сүйреп шығаруы керек;
- суда адамды құтқара отырып, ойланып, абайлап, орын алған жағдайды дұрыс бағалап әрекет ету керек, қауіп төнген жағдайда сасқалақтамау қажет;
- батушы адамға дейінгі арақашықтықты, ағыс жылдамдығын, қолда бар құтқару құралдарын, судың толқуларын және т. б. дұрыстап ескеру керек.

Для спасения необходимо знать:

- чтобы оказать помощь утопающему, необходимо хорошо плавать и нырять, знать и правильно применять приёмы спасения, освобождения от захватов и буксировки пострадавшего;
- спасая человека на воде, нужно действовать обдуманно, осторожно, трезво оценивая сложившуюся ситуацию, не теряться в случае опасности;
- правильно учитывать расстояние до утопающего, скорость течения, наличие спасательных средств, волнение воды и т.д.

Келесі әрекеттерді орындаңыз:

- жағалаумен зардап шегушіге барынша жакынданыз, аяқ киіміңізді, үстіңіздегі киіміңізді шешіңіз;
- егер зардап шегуші судың астына кетсе сүңгіңіз де оны көруге тырысыңыз, егер көре алмасаңыз, ұстап көріңіз, оны шалқасынан жатқызуға тырысыңыз;
- зардап шегушінің артынан келіп басынан қармап, иектің екі жағынан ұстап алып бір аяғыңызбен есіп жүзіңіз.

Выполняйте следующие действия:

- максимально приблизьтесь к пострадавшему по берегу, снимите обувь и верхнюю одежду;
- если пострадавший ушел под воду нырните и постарайтесь увидеть его, а если видимость плохая – нащупать, постарайтесь перевернуть его на спину;
- захватите ладонями голову пострадавшего сзади с обеих сторон за подбородок, гребите одними ногами;

- өзіңіздің сол қолыңызды оның сол жақ қолының қолтығының астына тығыңыз және оң жақ қолының білегінен қармап, бір қол бір аяғыңызбен жүзіңіз;
- бір қолыңызбен зардап шегушінің шашынан алып, оның басын судан шығара ұстап, келесі қолыңызбен және аяғыңызбен есіп жүзіңіз;
- екі құтқарушы зардап шегушінің оң жағынан және сол жағынан немесе алдынан және артынан жүзіп бара алады (ол қолдарын олардың иығына асады);
- зардап шегуші екі қолымен құтқарушының иығынан ұстайды, құтқарушы қолымен және аяғымен есіп жүзеді;
- екі құтқарушы зардап шегушінің алдынан және артынан келеді (ол қолдарын алдағы құтқарушының иығына қояды, ал аяқтарын арттағы құтқарушының иығына қояды).

- просуньте свою левую руку под мышку его левой руки и захватите запястье его правой руки, гребите одной рукой и ногами;
- одной рукой взяв пострадавшего за волосы и удерживая его голову над водой, гребите другой рукой и ногами;
- два спасателя могут плыть справа и слева от пострадавшего (он кладет руки сверху на их плечи), или впереди и сзади;
- пострадавший двумя руками держится за плечи спасателя, спасатель гребет руками и ногами;
- два спасателя могут плыть впереди и сзади пострадавшего (он кладет руки сверху на плечи впереди плывущего спасателя, а ноги кладёт на плечи позади плывущего спасателя).

Суға батудың бірнеше түрі болады:

- **шынайы** (сулы, аспирационды) тыныс алу жолдары мен өкпеге судың көп мөлшері толады;
- **құрғақ** (тұншығу, спастикалық), кислородтың жетіспеуі салдарынан (өкпеге сұйық өтпейді) ларингоспазма және қылқынып тұншығу басталады;
- **синкопальды** (рефлекторлы, бозару), қан тамырлары спазмасы салдарынан жүректің рефлекторлы тоқтауы басталады.

Утопление бывает нескольких видов:

- **истинное** (мокрое, аспирационное), когда в дыхательные пути и лёгкие попадает большое количество жидкости;
- **сухое** (асфиктическое, спастическое), начинается ларингоспазм и удушье в результате недостатка кислорода (жидкость не проникает в лёгкие);
- **синкопальное** (рефлекторное, бледное), начинается рефлекторная остановка сердца из-за спазма сосудов.

Құтқару әдістері:

- құтқарушының бүгілген тізесіне зардап шегушіні ішімен жатқызады, басы төс жасушасынан төмен тұруы қажет, матаның қиындысымен ауыз қуысындағы және тамағындағы суды, балдырларды, құсықтарды тазалайды;
- үлкендер үшін ырғағы минутына 60 -80 рет, ал балалар үшін, 100 -120 рет жасанды дем алдыруға кіріседі;
- "ауыздан ауызға" немесе "ауыздан мұрынға" тәсілімен жасанды дем алдыру кезінде зардап шегушінің мойнын жазып, басын артқа шалқайту керек;

Методы спасения:

- пострадавшего кладут на живот на согнутое колено спасателя таким образом, чтобы голова была ниже грудной клетки, куском материи удаляют из полости рта и глотки воду, водоросли, рвотные массы;
- приступают к искусственному дыханию с ритмом 60 -80 раз в минуту для взрослого, 100 -120 раз для ребенка;
- голову пострадавшего при искусственном дыхании нужно запрокинуть назад, разогнув шею, способом "изо рта в рот" или способом "изо рта в нос";

- бір құтқарушы зардап шегушінің басының қасында тізерлеп отырады, ал екіншісі оның бүйір жағынан. Негізгі алақанды зардап шегушінің кеудесінің төменгі үштен біріне қояды, екінші алақанын бірінші алақанның үстіне қояды. Кеудеге қысым түсіру денені еңкейте отырып, қолды тік ұстап жүзеге асырылады. Кеудеге қысым түсірілгенде балаларда омыртқа жаққа 1,5–2 см және үлкендерге 3–4 см кететіндей болу керек, мұны жасағанда 2 рет үрленеді, 30 рет басылады - 2:30;
- жасанды тыныс алдыру және жүректі сылау өз бетімен дем алу калпына келгенге және жүрек қызметі жақсарғанға дейін, не болмаса биологиялық өлім күмәнсыз пайда болғанға дейін жалғасады.

- один спасатель становится на колени возле головы пострадавшего, а второй спасатель сбоку от него. Основание ладони одной руки кладет на нижнюю треть грудины пострадавшего, другую руку накладывает сверху на первую. Надавливания на грудину осуществляются выпрямленными руками при наклонах туловища. На грудину надавливают так, чтобы она смещалась в сторону позвоночника на 1,5–2 см у детей и 3–4 см у взрослых, соотношение вдуваний воздуха 2:30;
- искусственное дыхание и массаж сердца следует проводить до тех пор, пока не восстановятся самостоятельное дыхание и хорошая сердечная деятельность или же не появятся несомненные признаки биологической смерти.

Сильвестр тәсілі:

- зардап шегушіні шалқасынан жатқызады, жауырынының астына киімнен оралып жасалған шағын білікше қояды, басын артқа қарай шалқайтады және бір жақ қырына қарай бұрады;
- көмек көрсетуші зардап шегушінің бас жағында тізерлеп отырады, екі қолын шынғағына дейін бүтеді де басынан жоғары асырады, сол кезде кеуде жасушасы ашылып, ауа өкпеге барады;
- шағын үзілістен кейін (2—3 с) зардап шегушінің қолдарын көтеріп ашып, қайтадан шынғағына дейін бүгіп, кеуде жасушасына оны екі бүйірінен қыса отырып тигізеді, соның нәтижесінде кеуде қысылады да ауа шығады;
- қозғалысты тым жиі жасауға болмайды, ол қалыпты тыныс алу ырғағымен минутына 16-20 рет істеледі.

Способ Сильвестра:

- пострадавшего кладут на спину, под лопатки подкладывают небольшой, скатанный из одежды валик, закидывают назад голову и поворачивают ее набок;
- оказывающий помощь встает на колени у изголовья пострадавшего, берёт его за предплечья у локтевого сгиба, поднимает руки и отводит их за голову, при этом движения грудная клетка расширяется и воздух входит в легкие;
- после небольшой паузы (2—3 сек) поднимает руки пострадавшего, согнутые в локтях и прижимает к грудной клетке, сдавливая ее с боков, в результате чего сжимаются легкие и происходит выдох;
- движения производить не слишком часто, а соответственно нормальному ритму дыхания 16-20 раз в минуту.

“Способ Сильвестра” (вдох)

“Способ Сильвестра” (выдох)

“Способ Шефера” (вдох)

“Способ Шефера” (выдох)

Шефер тәсілі:

- зардап шегушіні ішімен екітесінен жатқызады, басын бір жақ қырына қаратады. Көмек көрсетуші зардап шегушінің бас жағына тұрады, алақанын оның төменгі қабырғасына қояды да, кеудесін сәл алға жіберіп бар денесімен оны басады. Жасанды тыныс алдырушы артқа шегініп, қолын алмастан қысымды тоқтатады;
- екі қолын бірінің үстіне бірін қойып, кеуде жасушасының жүрек ауданына онша қатты емес қысыммен минутына 70-80 рет тыныс алуды қозғау және жүрек қызметінің ерекшелігі үшін массаж жасайды, ол өте пайдалы.

Способ Шефера:

- пострадавшего кладут животом вниз, поворачивают его голову набок. Оказывающий помощь становится на колени лицом к голове пострадавшего и, положив ладони выпрямленных рук на нижние ребра, своим корпусом нажимает на ладони, одновременно наклоняясь вперед. Откидываясь назад, делая искусственное дыхание, не отнимая рук, прекращает нажим;
- для возбуждения дыхания и в особенности деятельности сердца очень полезен массаж, заканчивающийся тем, что спасатель двумя руками подложенными одна на другую производит несильные толчки в грудную клетку в области сердца 70-80 раз в минуту.

“Способ Кольрауша” (вдох)

“Способ Кольрауша” (выдох)

Кольрауш тәсілі:

- зардап шегушіні оң жақ қырымен жатқызады, басын жоғары созылып жатқан оң жақ қолының үстіне салады. Зардап шегушінің оң аяғы созылған, ал сол аяғы тізеден тік бұрыш жасай бүгілген. Құтқарушы зардап шегушінің арт жағында тұрады;
- жасанды тыныс алдыру жасау үшін құтқарушы оң қолымен зардап шегушінің сол қолынан ұстайды да өзінің сол қолымен жүрек ауданына қысым жасай отырып, кеуде жасушасына қысым түсіреді, сөйтіп демді сыртқа шығарады. Содан кейін зардап шегушінің сол қолын денесінің өсіне параллель етіп жоғары көтеріп, оның басына қояды, сол кезде кеуде жасушасы кеңейіп, демді ішке тартады;
- қозғалыс циклі минутына 12—18 рет болуы тиіс;
- суға батып шыққан зардап шегушіге ішетін жылы сусын береді, жылытады, содан кейін тез арада ауруханаға жеткізеді.

Способ Кольрауша:

- пострадавшего укладывают на правый бок, положив его голову на вытянутую вперед правую руку. Правая нога пострадавшего вытянута, а левая согнута в тазобедренном суставе под прямым углом. Спасатель находится с спиной пострадавшего;
- для выполнения искусственного дыхания спасатель берет правой рукой левую руку пострадавшего, сгибает ее в локте и своей левой рукой прижимает к грудной клетке, надавливая на область сердца, при этом происходит выдох. Затем левую руку пострадавшего отводят вверх параллельно оси тела и кладут ему на голову, при этом грудная клетка расширяется и происходит вдох;
- цикл движений должен быть 12—18 раз в минуту;
- пострадавшему от утопления дают теплое питье, согревают и они подлежат срочной госпитализации.

ТИЫМ САЛАТЫН ЖӘНЕ ЕСКЕРТЕТІН БЕЛГІЛЕР

(“Су айдындарындағы қауіпсіздік ережесі” ҚР ПМ 19.01.2015 ж. №34 бұйрығы)

№10

ЗАПРЕЩАЮЩИЕ И ПРЕДУПРЕЖДАЮЩИЕ ЗНАКИ

(“Правила безопасности на водоёмах” Пр. МВД РК от 19.01.2015 г. №34)

Белгілер орнатылады:

- белгілерді жергілікті атқару органдары мен аумақтық бөлімшелер ірі су айдындарына, қауіпті және жабдықталмаған демалыс орындарына орнатады;
- азаматтар судың жағасына және суға түсуге келгенде қауіпсіздігін сақтау және бақытсыз жағдайларды болдырмау мақсатында су объектілерінің жағаларына қояды.

Знаки устанавливаются:

- на опасных и не оборудованных для отдыха, купания участках водоёмов территориальными подразделениями, и местными исполнительными органами;
- на берегах водных объектов с целью обеспечения безопасности граждан при пребывании их у воды и на воде, и предотвращения несчастных случаев;

- жағажайлардың, өткелдердің, калқыма көпірлердің, шағын кемелер тоқтайтын баздардың (құрылыстардың) иелері, заңды тұлғалар, түбін тереңдеткіш, құрылыс немесе басқа жұмыстар жүргізу кезінде орнатады.

- владельцами пляжей, переправ, понтонных мостов, баз (сооружений) для стоянок маломерных судов. Юридическими лицами, производящими дноуглубительные, строительные или другие работы.

Тиым салатын және ескертетін белгілер (мөлшері, дайындалуы, орнатылуы):

- белгілер тік бұрышты нысанда жан-жақтарының мөлшері 50х60 см, ағаш тактайшалардан, қалың фанерлер, металл табактар немесе басқа да қарапайым ыңғайлы материалдардан дайындалады;
- белгілер көрнекі орындарға қойылады және жерге кіргізіп орнатылған бағаналарға (ағаш, металл, темірбетон және т.б.) бекітіледі;
- бағананың биіктігі жер бетінен 2,5 м болуы тиіс;
- бағанаға жазулар қара немесе ақ сырмен жазылады.

Запрещающие и предупреждающие знаки (размеры, изготовление, установка):

- знаки имеют форму прямоугольника с размерами сторон не менее 50х60 см и изготавливаются из деревянных досок, толстой фанеры, металлических листов или другого прочного материала;
- знаки устанавливаются на видных местах и укрепляются на столбах (деревянных, металлических, железобетонных и т.п.), врытых в землю;
- высота столбов над землей должна быть не менее 2,5 м;
- надписи на столбах делаются черной или белой краской.